

Неможливо стояти на одній нозі, коли вітер трощить дерева

Є така вправа – «поза Дерево».
Треба по черзі ставати то на праву, то на ліву ногу,
Стискати долоні на рівні серця, дивитися вгору
(там буцімто менше метушні),
Дихати так, наче це все, що від тебе вимагається, –
Дихати, щоб жити, й жити, щоб дихати.
Підручники пишуть, що ця поза заспокоює душу і тіло,
Відновлює рівновагу, єднає людину з реальним світом.
Але що робити, коли і на двох ногах важко встояти?
Коли реальність зірвалася з різьби.
Коли навіть поглядом немає на що опертися.
На небі мотіляються клапті колись пишних хмарин.
На землі дощ із вітром донищує чергову пору року.
Стіни тремтять, бо вони, виявляється, з фанери.
Вдень – блиманина тіней, вночі – морок.
І невідомо, чи буде колись інакше.
Хочеться крикнути: «Так не буває!», але не кричиш, бо так є.
Й це – не вигадка, а факт життя,
Яке, де б ми від нього не ховалися, надійно прип'яте до стихій.
Добре, що хоч так,
Інакше, за що тут триматися?

Вересень 2004

Той, що зіскочив, і Той, що лишився

Колись два друга – Той, що зіскочив, і Той, що лишився, – їхали тролейбусом уздовж однієї з центральних вулиць міста. Посередині вулиці стояв Палац, у якому відбувалися урочисті заходи й концерти. Кілька зупинок до й після Палацу водій промчав, не спиняючися. Пасажири припали до вікон у надії побачити чорні броньовані лімузини. Усі знали, що того дня там мало бути якесь урядове засідання.

За кілометр до Палацу – і таку ж відстань по інший бік – на хідниках зовсім не було перехожих. Зате під кожним деревом, а особливо – на перехрестях, стояло по кілька чоловіків у цивільному. Територію між деревами контролювала міліція. Їхні патрульні «бобики» гарчали в кожному підворітті.

– А от як ти думаєш, – запитав Той, що лишився, у Того, що зіскочив, – чи це колись припиниться?

– Аякже.

– Аякже? Чи тобі повилазило? Он їх тут стільки, що вони, як схочуть, голими руками нас передують.

– Можливо.

– Для того в них тут скрізь райкоми, казарми, червоні кутки, військкомати, брехунці, глушилки, октябрські, стукачі...

– Первомаї, виховні години, піонервожаті, самокритика...

– От бачиш! Що ти з цим зробиш?

– Нічого.

– На що ж тоді нам покладатися?

– На те, що ніщо не вічне. Це – закон природи.

– Можливо. Але який народ, така в нього й влада.

– І навпаки.

– Це правда.

– Як же нам вирватися з цієї правди?

Щоб не впасти в розпач, друзі, не виходячи з тролейбуса, накреслили три умови, за яких ця влада впаде.

Перша: космонавт мусить попросити за кордоном політичного притулку.

Друга: мусить вибухнути Мавзолей, і холодний ходовий вітер мусить розвіяти все, що залишиться від мумії.

І третя умова: у нас мусить з'явитися карнавальна людина.

Якби хтось їх попросив дати наукове визначення «карнавальної людини», то вони б не знали, що на це сказати. Але вони не сумнівалися, що йдеться саме про них.

– Мин-нуточку! – оголосив дядько, який стояв поруч. Судячи з кольору його обличчя, у дядька давно вже свербіли руки.

– Мене шота не нравітся етат разговор!

Пасажири сприйняли це як сигнал. З різних кінців тролейбуса в друзів полетіли погрози.

– Ще нада перевірити, звідки вони такі взялися!

– Понаїхало тут фсяких!

– Нехай покажуть паспорти!

– Чого їм не фата?

Це останнє запитання присоромило юнаків. Батьки подбали про те, щоб їм було де жити, що їсти й де вчитися. Усе, що від них вимагалось, – це накопичувати знання, стати молодими спеціалістами й відтак п'ять днів на тиждень приносити користь собі й людям.

Вискочивши з тролейбуса, хлопці зайшли в гастроном, взяли вина й подалися на схили, з яких було видно річку. Там вони за одним присідом створили притчу, де ніби з погляду та від імені пасажирів описали пригоду, якої вони щойно зазнали. Тому що безглуздо чекати, доки ті самі на це сподобляться.

Головним персонажем притчі було Кошеня, але, через те, що це – алегорія, на його місці могла б опинитися будь-яка тварина, рослина чи мінерал.

Забрьол Катьонок в поле ржи

І ну нявчати «Ги – ги – ги».

Ось так іной, попав впросак,

Спішить охаять всіх і всяк.

– Перший млинець, – сказав Той, котрий потім зіскочив, – не нанівець!

На цій хвилі друзі нашкрябали ще кілька притч, бо це їм було, як дурному бігти з гори. Але цей жанр їм швидко набрид. Вони відчували, що набагато доречніше було б спрямувати свій потенціал на щось велике, наприклад, на епопею. І писати її треба не говіркою, яка нагадує вичовганий капець, а справжнім язиком, підпертим законом і військом.

Епіграфом до епопеї вони взяли уривок із бесіди графіні Нащочіної з малолітнім графіном Уйбищевим. Цю розмову вони почули у двадцять першому трамваї.

- Бабшка, бабшка, а ет каму?
- Чо?
- Каму ето памятник?
- Где?
- Да вот же, вот!
- А!.. Ет Ків, Щей, Харей і сестра іх Лебедь.
- Із озера?
- Чо?
- Із «Лебедінава озера», штоль?
- Нет, із речкі. Вот там она у ніх, віш?

Далі цього епіграфа вони ніколи не просунулися, бо Той, котрий залишився, вирішив перемкнутися на їхню співучу, але стражденну мову.

Для цього вони спустилися в долину, взяли ще пляшку вина, знайшли затишне парадне й написали там оповідання про селянина, у якого був пес, який вірно служив своєму господареві, але коли він, тобто пес, став геть старий, і він, тобто господар, побачив, що псові вже недовго лишилося топтати ряс, то він дочекався негоди та випхав пса геть із хати.

Той, що зіскочив, сказав, що він більше не хоче писати про селян.

- А про що ж тоді писати нашою мовою?
- Про щось таке, щоб воно було на рівні світових стандартів.

Тоді в пошані в них був магічний реалізм, тож друзі вирішили написати роман про диктатора Анастасіо-Варраву-і-Барилла, якому в дитинстві одноокий циган подарував забісоване мишеня. Диктатор дав йому ймення Лук-Ва на честь свого легендарного прадіда. І це пояснює, чому ця тварина могла за одну ніч впорати цілий кадуб засолених на зиму бананів.

Невідомо, як далі там розвивалися події. Допивши пляшку, письменники розбіглися по хатах і більше до того задуму не поверталися.

Але це нормально. Хто замолоду не віршував?

Друзі дочекалися канікул і подалися в бік моря, але не на пряму, а околяса. Через те, що метою подорожі був не якийсь конкретний географічний пункт, а сам процес пізнання життя, то і їхній маршрут нагадував китайський ієрогліф. На шляху до мети вони відвідали такі міста, як Гов'ядине, Сергійгород, Сивогда, Снігоград, Президентськ, Бидлорецьк, Циловайськ і Хмарослав. (Коли друзі проїздили повз це місто, воно ще мало назву Хлонгване, на честь ватажка комінтернівців Хлонгване Сесо-Секу. До речі, нещодавно в тому місті вибухнули протести, викликані перейменуванням. Місцеве населення заблокувало райраду, позносило на площу непотріб і почало його палити. «Хай буде, як і було, – вимагали хлонгванівці, – ми вже до його принохалися».) А от до Владівосторга вони так і не дісталися.

Не цуралися вони й сіл – як тих, котрі ще трималися за свою самобутність, так і тих, що зроду їй не мали: Обмань (стоїть на мальовничій річці Обманці), Цегілля (село на Донбасі), Поцумча (село на Гуцульщині), Вагалищі (село на Вагалищині), Дубльове (старовинне село на Трипільщині, вславлене своїми дублями), Тверда Вата (соцмістечко хіміків), Убеждьонное (відвойований у кримських татар кішлак).

Але особливо їм запам'яталися села з подвійними назвами –

Сухі Дзюрки	Гарячі Путівки	Сиві Лазні
Кам'яні Сідниці	Рівні Вовни	Лісі Скати –

бо то є правдиве джерело нашої поезії.